

"mag het ietsje meer zijn..."

## Slechts één schilderij van Vincent van Gogh verkocht tijdens zijn leven?

Vaak wordt beweerd dat 'De rode wijngaard' het enige schilderij is van Vincent van Gogh, dat tijdens zijn leven is verkocht. Anna Boch, de zus van een Parijse schilderkennis van Vincent, heeft dit schilderij in januari/februari 1888 voor 400 francs gekocht (omgerekend ongeveer 2000 euro) op de tentoonstelling van Les XX in Brussel. Zij verkocht het later omdat ze door dit schilderij in huis te hebben zelf niet meer durfde te schilderen. Het werk is nu in het bezit van het Poesjkinmuseum in Moskou. Vincent vroeg aan zijn broer Theo om als 'vriendenprijs', zowel aan Anna als aan haar broer Eugène, een extra 'studie' toe te sturen. Maar is dit wel de hele waarheid?

### Tekeningen

In de brieven <sup>1)</sup> kunnen we lezen dat tijdens Vincents leven vaker werk van hem is verkocht. Zo verkocht Vincent tijdens zijn verblijf in de Belgische Borinage door nood gedwongen tekeningen uit zijn koffer, om wat brood te bemachtigen op zijn lange voettocht van Courrières (Fr.) terug naar Cuesmes (B.). Dit valt te lezen in zijn brief waar hij vertelt het potlood weer op te gaan pakken en waarin hij ook een beeldende vooruitblik beschrijft van wat hij de komende jaren wil gaan tekenen (brief no. 158). Begin 1882 verkoopt hij aan Herman Tersteeg, zijn vroegere chef van de Haagse kunsthandel Goupil & Co, een tekening voor fl. 10- (brief no. 205). Jaren eerder had Vincent, nog vóórdat hij besloten had van het tekenen zijn beroep te gaan maken, al eens drie eigen gemaakte schetsboekjes geschonken aan Herman Tersteegs dochtertje Betsy.



tekening Stadsstraat ('t Paddemoes), Den Haag mrt 1882 (JH 111)

Zoals eerder bij de eerste baan in de kunsthandel en later bij zijn pogingen dominee of hulpprediker te worden, helpt de familie Vincent ook nu bij zijn keuze om als tekenaar zijn brood te gaan verdienen. Oom Cor bestelt aanvankelijk 12 stadsgezichten uit Den Haag en later nog eens zeven. Voor de eerste twaalf krijgt Vincent in ieder geval de afgesproken fl. 2.50 per stuk (brief no. 228).

Enthousiast ontwerpt Vincent in mei 1884 zes taferelen voor de versiering van het nieuwe huis van de bemiddelde amateurschilder Anthon Hermans uit Eindhoven. Uiteindelijk krijgt Vincent daar zo weinig voor betaald dat hij volgens hemzelf, zelfs de kosten van verf en doek daar niet mee kan dekken.

### **Schilderijen**

Tot nu toe zou je kunnen denken dat er slechts (pen-)tekeningen en aquarellen verkocht waren maar ook werden er al enkele schilderijen verkocht vóórdat Vincent overleed. In zijn periode in Parijs (maart 1886 - febr. 1888) hoefde Vincent niet per brief te communiceren met zijn 'partner in zaken', zijn broer Theo, daarom valt er over zijn 'handel en wandel' in die dagen minder eenvoudig informatie terug te vinden. Jaren later vanuit Zuid-Frankrijk schrijft Vincent weer wel volop en uit die brieven valt o.m. het volgende te lezen.

Père Tanguy, handelaar in schildersbenodigdheden, had vier schilderijen van hem waarvan hij voor één van deze Ffr. 20,- betaald had. (brief no. 638) De rest lijkt verrekend te zijn door toedoen van zijn vrouw, mère Tanguy, voor de openstaande verfrekeningen e.d. Het meest kleurrijke portret van père Tanguy (JH 1351) is later door Auguste Rodin, de beeldhouwer, van hun dochter gekocht. Het bevindt zich nu in het Parijse Musée Rodin.

En ook de Parijse kunsthandel Bague et Cie <sup>2)</sup> heeft in het najaar van 1888 een herfstlandschap uit Arles gekocht, waar Vincent zeer enthousiast op reageert (brief no. 699). Bovendien is door een later gevonden afschrift van de firma Goupil & Cie. ook bekend dat er een zelfportret van Vincent door Theo aan een Londense kunsthandel verkocht is <sup>3)</sup>. Helaas is dat zelfportret zelf verloren gegaan.

In het in vele opzichten zeer lezenswaardige artikel van John A. Walker <sup>4)</sup>, staan o.m. enkele mooie anekdotes over het onder de kostprijs verkopen van Vincents schilderijen volgens Emile Bernard, zijn jonge Parijse vriend. En daar lezen we ook het ontroerende verhaal van de 'verkoop' van een stilleven met 'roze garnalen' door Vincent voor 5 francs om dat geld direct daarna aan een bedelaarster te geven, die het harder nodig had dan hijzelf, zoals Paul Gauguin

vermeld heeft <sup>5)</sup>.

Duidelijk is verder ook wel dat Vincent in de laatste jaren van zijn leven door verschillende kunstcritici <sup>6)</sup> als de 'eenzame ster aan het kunstfirmament' gezien werd. Hij heeft verder met verschillende bevriende, en later ook nog steeds bekende, vakgenoten schilderijen kunnen ruilen en dit is zeker ook een vorm van erkenning door deze echte 'kenners'.

### **Conclusie**

Het blijft een mooi verhaal dat er slechts één schilderij of kunstwerk van Vincent verkocht zou zijn tijdens zijn leven, maar als we dit wat nauwkeuriger onderzoeken, blijkt dit echt niet waar te zijn.

We kunnen overigens wel terecht blijven vertellen dat Vincent vaak nauwelijks droog brood te eten had en dat dit triest is als je weet dat de huidige waarde van zijn meesterwerken zo groot is. Maar dat er slechts één schilderij van Vincent verkocht was voor zijn dood, blijkt echt een fabeltje. Als een gids dat vertelt, bestaat de kans dat een goed geïnformeerde bezoeker zegt: "mag het ietsje méér zijn?"

**Aleks Veldhoen**, *Vincentre-gids*

Noten:

- 1) Vincent van Gogh The Letters: <http://vangoghletters.org/vg/letters.html>
- 2) Zie: <http://www.vangoghroute.nl/frankrijk/parijs/bague-et-cie/>
- 3) Martin Bailey, 'Van Gogh's first sale: a self-portrait in London,' Apollo Magazine No. 409, blz. 20-21, maart 1996
- 4) 'Vincent's struggle for commercial success' van John A. Walker (2009)
- 5) Zie: [https://archive.org/stream/paulgaug00gaug/paulgaug00gaug\\_djvu.txt](https://archive.org/stream/paulgaug00gaug/paulgaug00gaug_djvu.txt)
- 6) J.J. Isaacson ("Een ken ik 'n enige pionier; hij staat alleen te worstelen in de grote nacht, zijn naam ken ik, zijn naam, Vincent, is voor het nageslacht" en later (en bekender) Albert Aurier, *Les Isolés: Vincent van Gogh*, Zie: [Mercure de France, January 1890](#))